

Sprawozdanie z XXIII Sympozjum Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry – wyzwanie dla lekarza praktyka*

Ligia Brzezińska-Wcisło, Anna Lis-Święty

Katedra i Klinika Dermatologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
kierownik Kliniki: prof. dr hab. n. med. Ligia Brzezińska-Wcisło

Post Dermatol Alergol 2010; XXVII, 6: 522–527

XXIII Sympozjum Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego odbyło się w dniach 16–18 września 2010 r. w Poznaniu. Organizacji tego ważnego spotkania naukowo-szkoleniowego podjął się znakomity zespół naukowy Katedry i Kliniki Dermatologii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu pod kierownictwem prof. dr. hab. n. med. Wojciecha Silnego. Sympozjum zostało objęte honorowym patronatem JM Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr. hab. n. med. Bronisława Marciniaka i JM Rektora Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu prof. dr. hab. n. med. Jacka Wysockiego. Na miejsce obrad wybrano kampus Morasko, ośrodek należący do Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, w którym przed dwoma laty odbył się XXIX Zjazd Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego.

Na sympozjum, które było spotkaniem interdyscyplinarnym, zgromadzili się lekarze różnych specjalności związanych z alergologią: dermatolodzy, pneumonolodzy, laryngolodzy, pediatrzy, interniści i lekarze rodzinni, łącz-

nie ok. 400 osób. Wśród specjalistów spoza dermatologii cieszących się największym autorytetem w zakresie chorób alergicznych należy zaznaczyć udział: prof. Marka Jutela – kierownika Katedry i Zakładu Immunologii Klinicznej Akademii Medycznej we Wrocławiu, prof. Zbigniewa Dońca – kierownika Kliniki Pneumonologii, prof. Henryka Mazurka – kierownika Kliniki Pneumonologii i Mukowiscydozy, dr. hab. Waldemara Tomalaka – kierownika Zakładu Fizjopatologii Układu Oddychania Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Rabce Zdroju, prof. Bolesława Samolińskiego – kierownika Zakładu Alergologii i Immunologii Klinicznej SP Centralnego Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej w Warszawie, prof. Krzysztofa Buczytko – kierownika Zakładu Alergologii Instytutu Medycyny Wewnętrznej Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi, prof. Rafała Pawliczaka – kierownika Zakładu Immunopatologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, prof. Anny Bręborowicz – kierownika Kliniki Pneumonologii, Alergologii Dziecięcej i Immunologii Klinicznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, prof. Marka Kulusa – kierownika Kliniki Pneumonologii i Alergologii Wieku Dziecięcego w Warszawie.

Podczas uroczystego otwarcia uczestników powitał prof. Wojciech Silny, przewodniczący Komitetu Naukowego Sympozjum, przewodniczący Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, redaktor naczelny *Postępów Dermatologii i Alergologii*. Ceremonię inauguracji zaszczylicili swoją obecnością: prof. Bronisław Marciniak – rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. Zbigniew Palka – dziekan Wydziału Matematyki i Informatyki, Przemysław Pacia – wojewoda wielkopolski, Waldemar Witkowski – przewodniczący Unii Pracy.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Marek Jutel, wybitny specjalista z dziedziny alergologii, pionier badań nad zastosowaniem alergenów rekombinowanych w leczeniu chorób alergicznych. Profesor przedstawił

Fot. 1. Uroczystego otwarcia Sympozjum dokonał prof. Wojciech Silny

Adres do korespondencji: dr n. med. Anna Lis-Święty, Katedra i Klinika Dermatologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, ul. Francuska 20/24, 40-027 Katowice, e-mail: annadlis@neostrada.pl

Fot. 2. Ceremonię inauguracyjną zaszczycili swoją obecnością: Przemysław Pacia – wojewoda wielkopolski (A), prof. Bronisław Marciniak – rektor Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (B), prof. Jerzy Sokalski – dziekan Wydziału Lekarskiego II Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu (C)

najnowsze kierunki rozwoju immunoterapii swoistej, zwracając uwagę na zastosowanie szczepionek rekombinowanych i nowych adiuwantów jako najbardziej obiecującego sposobu stworzenia bezpiecznej i skutecznej immunoterapii alergenowej. Kolejny wykład „Autoimmunologiczne aspekty atopowego zapalenia skóry” wygłosił prof. Wiesław Gliński, który podkreślił rolę mechanizmów autoagresyjnych w pobudzeniu i utrzymywaniu się stanu zapalnego skóry u chorych z atopowym zapaleniem skóry. Mechanizmy te prowadzą do powstania autooprzeciwciał w klasie IgE w stosunku do własnych białek naskórka i występują u ok. 25% pacjentów z ciężkim przebiegiem choroby. Po zakończeniu bardzo ciekawej i inspirującej sesji plenarnej uczestnicy mieli możliwość wysłuchania niezwykle koncertu z udziałem wybitnego akordeonisty i bandoneonisty Wiesława Prządki. Uczta intelektualna i muzyczna zaowocowała długimi kulturalnymi dyskusjami prowadzonymi podczas koktajlu powitalnego.

Drugiego i trzeciego dnia symposium odbyło się łącznie 14 sesji tematycznych, w trakcie których przedstawiono 77 referatów. Sesje dotyczące schorzeń alergicznych skóry, takich jak wyprysk, atopowe zapalenie skóry (AZS), pokrzywka i obrzęk naczynioruchowy, nadwrażliwość na leki, cieszyły się szczególnym zainteresowaniem uczestników, którzy nie rezygnowali z udziału mimo ograniczonej liczby miejsc siedzących.

Atopowemu zapaleniu skóry poświęcono dwie sesje. Pierwszej przewodniczyli: prof. Magdalena Czarnecka-Operacz, prof. Eugeniusz Baran i prof. Waldemar Placek. Tematyka obejmowała zagadnienia dotyczące patogeny AZS. Sesję rozpoczął wykład dr Joanny Salomon i prof. Eugeniusza Barana na temat nieprawidłowości bariery naskórkowej w tym schorzeniu. Następnie prof. Waldemar Placek omówił genetyczne uwarunkowania AZS. Uzupełnieniem wykładów były kolejne dwie

prace oryginalne: „Immunomorfologiczna charakterystyka komórek Langerhansa w naskórku atopowym” przedstawiona przez zespół z Katedry i Kliniki Dermatologii w Bydgoszczy oraz „Związek polimorfizmu genu -137 G/C IL-18 z atopowym zapaleniem skóry” z ośrodka gdańskiego pod kierownictwem prof. Jadwigi Roszkiewicz. Ciekawe doniesienie na temat oceny alergologicznej AZS u seniorów przygotował zespół prof. Jerzego Jarząba z Katedry i Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych, Dermatologii i Alergologii w Zabrze. Bardzo ciekawe badania dotyczące patogeny AZS zaprezentowano także podczas drugiej sesji tematycznej, którą prowadzili prof. Wiesław

Fot. 3. Gospodarze Sympozjum – prof. Bronisław Marciniak i prof. Wojciech Silny

Fot. 4. Wykłady inauguracyjne wygłosili prof. Marek Jutel (A) oraz prof. Wiesław Gliński (B)

Fot. 5. Wykłady gromadziły pełne sale słuchaczy – na zdjęciach prof. Hanna Wolska (A), prof. Andrzej Kaszuba (B) oraz prof. Wojciech Silny (C) podczas wykładów

Gliński, dr Danuta Rosińska-Borkowska i prof. Jerzy Jarzab. Obszerne badania obejmujące 3639 dzieci w wieku przedszkolnym oceniające wpływ czynników środowiskowych i występowanie rodzinne przedstawił dr Tomasz Kołodziej z Katedry i Kliniki Dermatologii we Wrocławiu. Dwie prace zaprezentowały dr Anna Rosińska-Więckowicz i prof. Magdalena Czarnecka-Operacz: „Zwiększone surowicze stężenia sCD30 u chorych na atopowe zapalenie skóry z alergią pokarmową” i „Korelacja wybranych parametrów immunologicznych w surowicy chorych na atopowe zapalenie skóry (sR α -IL-2, IL13, cIgE) z nasileniem i rozległością stanu zapalnego skóry ocenianego na podstawie W-AZS i SCORAD”. Uzyskane wyniki zdaniem auto-

rek dowodzą, że alergeny pokarmowe mogą odgrywać pewną rolę w rozwoju stanu zapalnego u dzieci do 5. roku życia, a oznaczenia surowiczych stężeń cIgE są przydatnym parametrem w diagnostyce AZS. Podczas sesji poruszono także wybrane problemy związane z terapią AZS. Doktor Bartłomiej Kwiek omówił praktyczne aspekty stosowania miejscowych glikokortykosteroidów w świetle współczesnej wiedzy i możliwości poprawy bezpieczeństwa leczenia tej przewlekłej choroby. Doktor Elżbieta Żur i dr Maciej Kaczmarski z Kliniki Pediatrii, Gastroenterologii i Alergologii Dziecięcej w Białymstoku podkreślili znaczenie stosowania diety mlekozastępczej elementarnej jako istotnego czynnika leczniczego w AZS. Przypadek pacjentki z nietypowym obrazem klinicznym AZS prezentowany przez zespół naukowy z Kliniki Dermatologii z Zabrze zwrócił uwagę na diagnostykę różnicową tego schorzenia.

Zagadnieniom związanym z miejscową terapią inhibitorami kalcyneuryny poświęcono osobną sesję, którą sponsorowała firma Astellas. Sesji przewodniczyli prof. Wojciech Silny, prof. Grażyna Chodorowska i dr Danuta Rosińska-Borkowska. Bogatym doświadczeniem w stosowaniu preparatów zewnętrznych inhibitorów kal-

cyneuryny podzielili się prof. Zbigniew Samochocki, prof. Wojciech Silny i prof. Magdalena Czarnecka-Operacz. Przedstawiono nowe podejście do leczenia atopowego zapalenia skóry polegające na terapii proaktywnej, przedstawiono skuteczność i bezpieczeństwo miejscowego zastosowania takrolimusu w leczeniu dermatoz innych niż AZS oraz bezpieczeństwo leczenia inhibitorami kalcyneuryny w świetle najnowszych doniesień.

Podsumowaniem aktualnej wiedzy na temat diagnostyki i postępowania u dzieci chorych na AZS był wykład prof. Magdaleny Czarneckiej-Operacz, w którym autorka zawarła zalecenia Brytyjskiego Narodowego Instytutu Zdrowia i Doskonałości Klinicznej (*National Institute for Health and Clinical Excellence – NICE*). Wykład ten został zaprezentowany podczas bardzo ciekawej sesji „Konsensus i praktyka we współczesnej terapii medycznej” sponsorowanej przez firmę MSD (przewodniczący: prof. Wojciech Silny, prof. Bożena Chodynicka, prof. Rafał Pawliczak).

Podczas tej sesji, jak również sesji sponsorowanej przez firmę UCB (przewodniczący: prof. Wojciech Silny, prof. Andrzej Kaszuba i prof. Zbigniew Samochocki) oraz sesji, którą prowadziły prof. Hanna Wolska, prof. Ligia Brzezińska-Wciśło i prof. Dorota Krasowska, podjęto próbę rozwiązania trudnych problemów klinicznych związanych z pokrzywką. Swoje stanowisko w sprawie diagnostyki, leczenia pokrzywki i jej wpływu na jakość życia pacjentów wyrazili najwybitniejsi specjaliści w tej dziedzinie: prof. Andrzej Kaszuba, prof. Zbigniew Samochocki i prof. Magdalena Czarnecka-Operacz. Doktor Olga Glińska w swoim wykładzie, który był odniesieniem do konsensusów EAACI oraz GALEN, starała się odpowiedzieć na pytanie, czy wytyczne w nich zawarte zmieniły spojrzenie

na pokrzywki. Trzy doniesienia oryginalne dotyczące pokrzywki zaprezentował zespół z Kliniki Dermatologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego: „Czynniki rokownicze w mastocytozie u dzieci” (Magdalena Lange), „Odrębności kliniczne i epidemiologiczne pokrzywki u dzieci” (Aleksandra Wilkowska, Monika Konczalska), „Pokrzywka w materiale Poradni Alergicznych Chorób Skóry Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego w latach 2003–2010” (Monika Konczalska i wsp.).

Bardzo trudny problem pokrzywki słonecznej był tematem dwóch wykładów, które wygłosiły prof. Hanna Wolska i prof. Dorota Krasowska. Oba wykłady wiązały się ściśle z tematyką wcześniejszej sesji „Promieniowanie ultrafioletowe – przyjaciel czy wróg”, w której obok udziału promieniowania UV w patogenezie wybranych dermatoz omówiono również jego wykorzystanie w terapii. Autorzy z Katedry i Kliniki Dermatologii UM w Poznaniu przedstawili bardzo ciekawe doniesienie dotyczące zastosowania ultrasonografii o wysokiej częstotliwości w ocenie efektów leczenia wąskozakresową fototerapią UVA1 chorych na AZS (Adriana Polańska i wsp.).

Ważne problemy związane z alergią kontaktową omawiano podczas dwóch sesji na temat wyprysku. Pierwszej sesji przewodniczyli prof. Zbigniew Samochocki, prof. Jerzy Jarząb i dr Aleksandra Wilkowska, drugiej – prof. Wiesław Gliński, prof. Ligia Brzezińska-Wciśło i dr Magdalena Lange. Łącznie w obu sesjach przedstawiono 8 prac, w tym 3 doniesienia oryginalne z Katedry i Kliniki Dermatologii w Poznaniu: „Surowicze stężenia rozpuszczalnych form wybranych cząsteczek przylegania i IL-2sR α u pacjentów z wypryskiem kontaktowym i owrzodzeniami podudzi w aspekcie alergii kontaktowej” (Maria Żmudzińska i wsp.), „Problem alergicznej reakcji typu opóźnionego

Fot. 6. Zastuchani przewodniczący sesji – prof. Maria Błaszczuk-Kostanecka, prof. Andrzej Kaszuba i prof. Zbigniew Samochocki

Fot. 7. Sekretarz Sympozjum – dr Dorota Jenerowicz – czuwała nad sprawną organizacją Sympozjum

Fot. 8. Profesor Zbigniew Samochocki podczas wykładu

Fot. 9. Przewodniczący sesji (od lewej) – dr Danuta Rosińska-Borkowska, prof. Wojciech Silny i prof. Grażyna Chodorowska – wsluchani w wykład prof. Magdaleny Czarneckiej-Operacz

Fot. 10. Profesor Ryszard Żaba podczas wykładu

Fot. 11. Po ciekawych wykładach – twórcza dyskusja. Na zdjęciu prof. Eugeniusz Baran i prof. Wojciech Silny

w odniesieniu do alergenów stomatologicznych – wyniki wstępne” (Maria Żmudzińska, Magdalena Czarnecka-Operacz) i „Alergia kontaktowa u dzieci i młodzieży chorych na atopowe zapalenie skóry – wyniki wstępne” (Leszek Bartoszak, Magdalena Czarnecka-Operacz). Zainteresowanie wzbudziły także prezentacje przypadków klinicznych: „Reakcje alergiczne na substancje zawarte w kosmetykach do ozdabiania ciała” (Grażyna Broniarczyk-Dyła i wsp.) oraz „Choroba Haileya-Haileya a nadwrażliwość na nikiel” (Anna Lis-Święty, Ligia Brzezińska-Wcisto). Ważne zagadnienia dotyczące starzenia się skóry wrażliwej były tematem wystąpienia dr hab. Barbary Zegarskiej z Zakładu Kosmetyologii *Collegium Medicum* w Bydgoszczy.

Sesja „Nadwrażliwość na leki” (przewodniczący: dr Dorota Jenerowicz, dr Olga Glińska, dr Anna Lis-Święty) zgromadziła szerokie grono lekarzy praktyków różnych

specjalności zainteresowanych alergicznymi reakcjami polekowymi. Sesję rozpoczął wykład prof. Grażyny Chodorowskiej „Zespół nadwrażliwości na leki (DIHS/DRESS) – kontrowersje patogenetyczne i możliwości terapeutyczne”, w którym autorka w sposób bardzo ciekawy i wyczerpujący omówiła to rzadko rozpoznawane schorzenie. Następnie dr Dorota Jenerowicz przedstawiła wyniki badań epidemiologicznych i oceny patomechanizmu niepożądanych reakcji na jodowe środki kontrastu. Ciekawą częścią sesji były także prezentacje przypadków chorobowych: osutka pokrzywkowata wywołana przez loratadynę (Anna Lis-Święty, Ligia Brzezińska-Wcisto), rumień obrączkowy odśrodkowy związany z zażywaniem amoksyliny (Anna Stec i wsp. z zespołu prof. Anny Wojas-Pelc), odczyn izomorficzny sprowokowany skórnymi testami punktowymi u chorego z zespołem Stevensa-

Fot. 12. Tematyka wykładów pozwoliła zgromadzić wybitnych specjalistów z dziedziny dermatologii, alergologii i immunologii. Na zdjęciach prof. Rafał Pawliczak, prof. Bożena Chodynicka i prof. Wojciech Silny (A), dr Olga Gliška i prof. Wiesław Gliški (B) oraz prof. Eugeniusz Baran, prof. Wojciech Silny i prof. Marek Jutel (C)

-Johnsona (Agata Filipowska-Grońska i wsp. z zespołu prof. Jerzego Jarząba).

Bardzo interesujące wykłady zaprezentowano jak zawsze podczas sesji *Varia* (przewodniczący: prof. Maria Kostanecka-Błaszczyk, prof. Stanisław Zabielski, prof. Ryszard Żaba). Pierwszy wykład „Współczesne poglądy na etiopatogenezę trądziku różowatego” wygłosił prof. Ryszard Żaba. Tematem wykładu prof. Ligii Brzezińskiej-Wcisło, wybitnego trichologa, były „Choroby alergiczne owłosionej skóry głowy”. Doktor Elżbieta Meszyńska z zespołu Pani Profesor przedstawiła badania nad uczuleniem na alergeny roztoczowe w grupie pracowników ogrodów zoologicznych i w grupie hodowców psów i kotów.

Podczas symposium poruszano także problemy z zakresu pneumonologii dziecięcej, alergicznego nieżytu nosa, chorób alergicznych u dzieci, nowoczesnego leczenia astmy. W tym celu zorganizowano 4 interdyscyplinarne sesje tematyczne, które prowadzili uznawani za najwyższe autorytety w środowisku alergologicznym naukowcy i klinicyści: prof. Zbigniew Doniec, dr hab. Waldemar Tomalak, prof. Bolesław Samoliński, prof. Krzysztof Buczyłko, prof. Rafał Pawliczak, prof. Anna Bręborowicz, prof. Marek Kulus oraz prof. Henryk Mazurek.

W trakcie symposium odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, która skupia 150 członków, wybitnych specjalistów i naukowców oraz młodych dermatologów zainteresowanych alergologią. Działalność sekcji została oceniona bardzo pozytywnie. Na jej przewodniczącego wybrano ponownie – na trzecią już kadencję – prof. Wojciecha Silnego, funkcję wiceprzewodniczących objęli prof. Magdalena Czarnecka-Operacz i prof. Zbigniew Samochocki, a sekretarzem została dr Dorota Jenerowicz.

Ukoronowaniem udanych sesji naukowych było spotkanie towarzyskie w formie imprezy plenerowej, które odbyło się drugiego dnia symposium w kampusie uniwersyteckim. Wybór nowoczesnego kampusu Morasko na miejsce obrad oraz interesujący i niezwykle wartościowy program naukowy, a także perfekcyjnie zorganizowane imprezy towarzyszące z całą pewnością pozostawią niezatarty ślad w pamięci uczestników. Do wielkiego sukcesu prof. Wojciecha Silnego przyczyniła się przede wszystkim różnorodność tematyczna symposium, adresowanego do lekarzy praktyków. Nacisk na aspekt merytoryczny z pewnością stanie się inspiracją do organizowania kolejnych wspólnych spotkań.